

Motion till riksdagen 2020/21:143

av **Per Schöldberg m.fl. (C)**

med anledning av skr. 2019/20:140 2020 års redogörelse för företag med statligt ägande

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn för att utveckla en tydligare ägarpolicy och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa bättre konkurrens- och upphandlingstillsyn i fråga om statliga bolag och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Statens bolagsportfölj består av 46 bolag, varav 22 har särskilt beslutade samhällsuppdrag. Bolagen har en omsättning på 405 miljarder kronor inklusive intressebolag och med ett portföljvärde 2019 som uppskattades till 640 miljarder kronor. Det finns 129 000 anställda, varav 52 procent män. Ägaren staten styr genom riksdagens uppdrag och regeringens ägarpolicy som innehåller ekonomiska mål, uppdragsmål och strategiska mål. I grunden anser Centerpartiet att statens bolag förvaltas väl. Men utvecklingen kräver ständiga förbättringar och då är det aktiva ägandet helt centralt.

Utveckla en tydligare ägarpolicy gällande social hållbarhet

Centerpartiet anser att det inte är en kärnuppgift att staten äger och driver företag, men att det i vissa fall kan vara motiverat. Det finns en inbyggd problematik med statligt ägande i grunden och det är att staten får två roller, dvs. att man sitter på två stolar samtidigt – både som lagstiftare och som bolagsägare. Vi anser därför att staten, när förutsättningarna finns, ska pröva sitt ägande av de statliga bolag som inte har ett särskilt samhällsuppdrag eller som inte är strategiskt eller säkerhetspolitiskt viktiga. Men efter-

som staten är en stor bolagsägare och kommer att fortsätta att vara det under överskådlig tid är det viktigt att ägaren driver sina företag på ett långsiktigt professionellt, värdeskapande och hållbart sätt. Återigen är det viktigt att påpeka att flera av bolagen dessutom har viktiga samhällsuppdrag där fokus inte bara är ekonomi utan även handlar om andra vinster för samhället. Här är det viktigt att de samhälleliga vinsterna tydligt redovisas och är styrande för bolagens verksamhet.

Bolagsportföljens storlek gör att statens bolag på olika sätt finns direkt i människors vardag i hela landet. Exempelvis gruvdrift, skogsbruk, fastighetsinnehav och riskkapital är en del av många människors liv och vardag. För att motivera statens ägande måste de som ytterst äger bolagen, dvs. medborgarna, känna att dialoger kring investeringsbeslut, arrenden, avtal m.m. är sjysta och transparenta, annars riskerar statens ägande och förvaltning av bolagen att ifrågasättas. Samtidigt är bolagens verksamheter komplexa. Det gör att staten har ett stort ansvar i dialogen med medborgarna. I synnerhet i svåra ekonomiska och pandemiska tider prövas även de statliga bolagens kraft och förmåga att uppfylla ägarens ekonomiska mål, uppdragsmål och strategiska mål.

Mot bakgrund av detta anser Centerpartiet att en översyn av statens ägarpolicy bör göras kring den sociala hållbarheten för att höja transparensen, förståelsen, tilltron och respekten för de kvalificerade och komplexa beslut som statens bolag tar.

Konkurrens på lika villkor

Konkurrensverket uppskattade 2017 att den offentliga upphandlingsmarknaden var värd 706 miljarder kronor. Storleken på statens ägande medför ett stort ansvar för att olika marknader fungerar. Riksrevisionen har i sin rapport RiR 2019:26 granskat Konkurrensverkets tillsynsverksamhet. Granskningen har analyserat Konkurrensverkets förmåga till effektivt resursutnyttjande i myndighetens tillsynsverksamhet, med fokus på prioriteringspolicy och tillsynsprocesser.

Företagarna redovisade i sin rapport Offentlig upphandling och oschysst konkurrens från början av detta år en kartläggning av konkurrenssituationen vad gäller upphandling av drift och underhåll av väg. Centerpartiet kommer att arbeta i riksdagen för bättre fungerande marknader genom sunda konkurrensvillkor och tydligare styrning av de statliga bolagen.

Slutsatsen av Riksrevisionens och Företagarnas rapporter är att regeringen måste säkerställa bättre konkurrens- och upphandlingstillsyn även vad gäller statliga bolag. Att styra, följa upp och utvärdera konkurrensvillkoren måste därför vara en prioriterad åtgärd för regeringen. Vi ser att regeringen behöver göra mer på detta område och återkomma till riksdagen med slutsatser och vidtagna åtgärder.

Per Schöldberg (C)

Helena Lindahl (C)

Rickard Nordin (C)

Peter Helander (C)

Niels Paarup-Petersen (C)